

Almere, alleen krijgen we het niet voor elkaar

Verslag van de discussiebijeenkomst op hoog niveau

7 december 2005

Almere en Amsterdam trekken samen op

Almere en Amsterdam gaan de komende jaren intensiever samenwerken. Dat verklaarden de burgemeesters van beide steden, Annemarie Jorritsma en Job Cohen, tijdens een conferentie in de Eurotoren in Almere. De burgemeesters spraken zich uit voor een verbetering van de infrastructuur tussen Schiphol, Amsterdam en Almere, en voor de IJmeerverbinding. Ze riepen het Rijk op daarbij te helpen.

Terwijl vanaf de negentiende etage in de winternevel net de contouren van Amsterdam te zien waren, bezegelden Jorritsma en Cohen hun nieuwe relatie door samen hun handtekening te zetten op een reusachtige land-

Cohen en Jorritsma ondertekenen een 'liefdesverklaring' op een kaart van het IJmeer, met daarop nieuwe plannen voor woningbouw en infrastructuur. Op de kaart is ook een brug gemaakt die de twee gemeenten in de toekomst met elkaar moet gaan verbinden: de IJmeerverbinding.

kaart. Daarop was de mogelijke nieuwe verbinding tussen de beide steden aangegeven. 'We groeien letterlijk en figuurlijk naar elkaar toe', aldus Jorritsma. 'Hopelijk worden we ook fysiek verbonden als de IJmeerverbinding er komt.'

Ze verwees naar haar gemeenteraad, die een week eerder unaniem in een motie had verklaard dat Almere niet los van Amsterdam kan worden gezien en zich in westelijke richting moet ontwikkelen. Een cruciaal onderdeel van die plannen is nieuwe infrastructuur, waar het Rijk volgend jaar een besluit over zal nemen.

Cohen pleitte voor een nieuwe manier van samenwerken. 'De positie van de Randstad op de lijstjes daalt dramatisch. Als we echt verder willen met Nederland en de Randstad, hebben we een nieuwe constructie nodig', vond hij.

Aan de conferentie namen vertegenwoordigers deel van de Tweede Kamer, het bedrijfsleven, provincies, het Rijk en maatschappelijke organisaties.

In drie verschillende rondes discussieerden ze onder leiding van Maria Henneman over onder meer ruimte, infrastructuur en bestuurlijke samenwerking. Ook het milieu kwam aan bod en het voorzieningenniveau in Almere.

Stad in balans

'Almere kiest voor een toekomstige stad in balans', stelde Jorritsma. Een leefbare stad bestaat echter niet

alleen uit woningen, maar heeft ook bedrijvigheid, werkgelegenheid, een solide financiële positie, een goed milieu en een volwaardig voorzieningenniveau. Ze zei te betreuren dat het Rijk bij een groeistad als Almere niet voor een integrale aanpak kiest, maar dat er op aparte dossiers moet worden onderhandeld: agenten, onderwijs, sociale uitkeringen.

Ze verwees naar de Raad voor de financiële verhoudingen, die onlangs in een rapport schreef binnen de bestaande regelingen geen oplossing te zien voor de groeiproblematiek van Almere, maar die wel een aparte voorziening voor Almere bepleitte. 'Het is nog te vroeg om te juichen. De vraag is wat het kabinet met dat advies doet', vond Jorritsma.

Bij haar ambtgenoot vond ze een gewillig oor. 'Het unieke belang van het maken van een grote stad', aldus Cohen, 'vraagt van iedereen een unieke aanpak'.

'Het unieke belang van het maken van een grote stad vraagt van iedereen een unieke aanpak'

"Dames en heren, wat leest u verder in deze krant?"

pagina 2

'Almere is zo belangrijk dat Amsterdam niet meer zonder Almere kan'

pagina 3

Het Rijk moet zorgen voor de infrastructuur

pagina 4

'Het milieu wint bij stedelijke ontwikkeling' en 'Onderwijs is een levensader voor een stad'

De onderlinge economische afhankelijkheid is groot Eén gezicht voor de regio

Op economisch gebied zijn Almere en Amsterdam steeds meer afhankelijk van elkaar geworden. Het ligt voor de hand om de regio als één gebied te zien. 'We moeten niet onderling gaan concurreren.'

De twee burgemeesters, geflankeerd door Leon van Halder (links) en Bas Jan van Bochove.

'Almere is zo belangrijk dat Amsterdam niet meer zonder Almere kan', stelde Mark van der Horst. De Amsterdamse wethouder (verkeer, vervoer, infrastructuur) wilde nog wel een stap verder gaan: het doet er zelfs niet toe welke van de twee steden groter of kleiner is. 'De fusie tussen KLM en Air France is tenslotte ook goed gegaan.' De wethouder pleitte ervoor om de hele regio als één gebied te zien. 'Als een Chinees op Schiphol landt, is het niet langer uit te leggen dat dit Almere is en dat die andere plaatsen IJmuiden en Amsterdam zijn.'

De wethouder benadrukte het economische aspect van de samenwerking. 'Maar dan moet er eerst nog veel afgeleerd worden', waarschuwde hij. Want in de praktijk vechten bestuurders en politici voor de eigen toko en niet voor de belangen van de hele regio. 'Vroeger ging eerst de burgemeester van Amstelveen naar Tokio, daarna volgde de burgemeester van Amsterdam. Iedere gemeente wilde voor zichzelf het nieuwe hoofdkantoor van een onderneming binnenhalen.' Van der Horst

pleitte ervoor samen met nieuw elan de wereld, en dan vooral China, in te trekken. In zijn toekomstbeeld zal straks de accountmanager van de regio de Chinese zakenman rondleiden. De klant krijgt dan in één keer alle geschikte bedrijfsruimtes in de regio te zien: in de binnenstad, de goedkope zones aan de rand van de stad en de groene locaties.

Leverancier van werknemers

De regio wordt ook steeds meer één gebied. Nog niet zo lang geleden omspande de Mainport alleen Amsterdam en Haarlemmermeer, vertelde Ruud Bergh van de Schiphol Area Development Company (SADC). Maar Almere wordt steeds belangrijker. 'Het is de derde leverancier van werknemers voor Schiphol.'

Bergh vond wel een gezamenlijk grondbeleid van belang. 'De partijen in de regio moeten niet onderling concurreren, maar met Frankfurt en Parijs.' Ook de marketing kan het beste een gezamenlijke exercitie zijn: 'De regio moet met één gezicht naar buiten treden.' Burgemeester Jorritsma kon zich hier geheel in vinden. 'In een groot deel van de Noordvleugel van de Randstad is schaarste aan bedrijfsruimte. In Almere kunnen wij die leveren.'

Cohen vond het belangrijk een nieuwe samenwerkingsstructuur te ontwikkelen. Hij nodigde Almere uit om weer lid te worden van het Regionaal Orgaan Amsterdam (ROA), een samenwerkingsverband van zestien gemeenten waar Almere in 1993 uitstapte. Maar hij gaf ook toe dat het een weinig charmante hulpstructuur is. Daarom refereerde hij meteen aan de ideeën van de Holland Acht over een nieuwe bestuursstructuur voor de Randstad. 'Almere neemt daarbij een belangrijke plaats in.'

De Almeerse wethouder Arie Willem Bijl merkte op dat Almere de regio hard nodig heeft. 'De werkgelegenheid in Almere loopt vreselijk achter. Goede samenwerking op economisch gebied met Amsterdam en Haarlemmermeer is voor ons noodzakelijk. Maar dat heeft alleen maar zin als Almere een nieuwe verbinding met de regio krijgt.'

'De werkgelegenheid in Almere loopt vreselijk achter. Goede samenwerking is voor ons noodzakelijk'

In welke regio ligt Almere?

Almere mag dan stevig verkering hebben met Amsterdam, er zijn ook andere partners die belangstelling hebben. 'Ik snap de beweging richting Amsterdam wel', zei een vertegenwoordiger van de Kamer van Koophandel Gooi en Eemland. 'Maar vergeet de regio Utrecht en het Gooi niet.'

Friso de Zeeuw van het Bouwfonds had lange tijd het gevoel dat Almere een 'polygame strategie' voerde. 'Het bewoog een beetje naar Utrecht en een beetje naar Amsterdam.' Maar die tijd is definitief voorbij. 'Almere hoort gewoon bij De Gouden Banaan. Zo noemen ontwikkelaars het gebied van Almere tot de bol-lenstreek.'

En Flevoland, kijkt u daar nog naar, vroeg Maria Henneman aan Jorritsma. Dat is een valse tegenstelling, vond ze. 'Flevoland heeft ook belang bij de Amsterdamse regio. Toen we een paar maanden geleden naar Taiwan gingen, is Lelystad meegegaan. En als straks de Hanzelijn er ligt, geldt dat ook voor Dronten.'

Zonder goede verbindingen geen nieuwe huizen

Het Rijk moet zorgen voor de infrastructuur

De Noordvleugel van de Randstad wil dat Almere groeit tot een stad met zo'n driehonderdduizend inwoners. Maar dat kan alleen als er voldoende verbindingen zijn met Amsterdam en de regio. 'Het Rijk moet de bereikbaarheid van de stad faciliteren.'

De ambities in Almere zijn groot: de stad zal straks ruim driehonderdduizend inwoners tellen. Toch lijkt de vaart er een beetje uit. 'Almere had de naam de meest geoliede organisatie van ons land te zijn, maar de laatste tijd is het wat minder', vond Friso de Zeeuw van het Bouwfonds. Hij sprak over een 'mystiek gebeuren tussen Rijk en de gemeente' dat voor vertraging zorgt.

De wethouders Arie Willem Bijl (links) van Almere en Mark van der Horst van Amsterdam.

Ook woningbouwvereniging Ymere vindt dat er kansen blijven liggen. 'Er is een enorme druk om woningen te bouwen in de Noordvleugel van de Randstad. Maar ik zie bij Almere, om het eufemistisch uit te drukken, geen versnelling', aldus een vertegenwoordiger van Ymere. Een belangrijke oorzaak ligt volgens hem in de moeizame onderhandelingen tussen Almere en het Rijk over de IJmeerverbinding. 'Ik

heb de indruk dat er op hoog niveau wordt gepokerd, en dat er pas een stap voorwaarts mogelijk is zodra er een akkoord ligt over de infrastructuur.'

Wethouder Arie Willem Bijl beaamde dat het tempo lager ligt. 'We hebben het economisch tij tegen', legde hij uit. Daarnaast heeft Almere besloten een kwaliteitsslag te maken. 'We waren in het verleden gewend om woningen uit de grond te stampen. De uitdaging is nu: hoe bouw je een stad met toekomstwaarde voor de komende zevenhonderd jaar?'

Maar ook Bijl stak zijn ergernis over de trage besluitvorming rond de IJmeerverbinding niet onder stoelen of banken. 'Die infrastructuur is de verantwoordelijkheid van het Rijk', benadrukte hij. 'Het is wat mij betreft niet de vraag óf de IJmeerverbinding er komt, maar wanneer hij er ligt.'

Regio heeft belang bij ontsluiting

'Wat Nederland van Almere vraagt is een bovenmaatse opgave', vond Cohen. 'Het Rijk moet de bereikbaarheid van de stad faciliteren. Als het Rijk daar geen principebesluit over neemt, heeft niet alleen Almere een probleem, maar ook de Noordvleugel en daarmee heel Nederland. Als we enorm veel woningen bouwen, dan moet de bereikbaarheid geregeld zijn.'

Volgens Bas Jan van Bochove, CDA-kamerlid en ex-wethouder van Lelystad, heeft de hele regio belang bij een goede ontsluiting van Almere. 'Als het kabinet geen besluit neemt, moet Almere gewoon stoppen met bouwen. Dan wordt de maatschappelijke druk vanzelf zo groot dat het Rijk wel stappen moet nemen.'

Een nuancering kwam van het ministerie van VROM: 'Bij de IJmeerverbinding gaat het wel om miljarden', zei Ineke Bakker. 'Bovendien draagt de verbinding relatief weinig bij aan de fileproblematiek.' Ook gespreksleidster Maria Henneman stelde dat de nieuwe verbinding tussen Amsterdam en Almere omstreden is. 'Alle infrastructuur is omstreden', reageerde de Amsterdamse wethouder Van der Horst snedig. 'Maar als we honderdduizend woningen gaan bouwen en de economie aanzwengelen, horen daar een weg en een spoorlijn bij. Ook al zullen we niet van de files af komen, we kunnen wel zorgen dat meer mensen mobiel zijn.'

De wethouders kregen bijval van het Tweede-Kamerlid Co Verdaas (PvdA): 'We hebben het over een van de grootste ontwikkelingsgebieden in het land. Infrastructuur is hier prioriteit. Maar het kabinet is labbekkerig. Ik mis de trots en de ambitie.'

'Als het kabinet geen besluit

neemt, moet Almere gewoon

stoppen met bouwen. Dan

neemt de maatschappelijke

druk vanzelf toe'

Het milieu wint bij stedelijke ontwikkeling

Wat zijn de gevolgen voor het milieu als Almere doorgroeit naar een stad met driehonderdduizend inwoners? Volgens de ingewijden is het milieu er alleen maar bij gebaat.

‘We hebben hier te maken met een stervend gebied. Vogels verdwijnen omdat ze geen mosselen meer vinden. We moeten het IJmeer voor de ondergang behoeden’, zo luidde de oproep van Cocky Kuipers, D66-raadslid in Almere.

Maar volgens wethouder Arie Willem Bijl zal juist de ontwikkeling van Almere de redding brengen: ‘Het gebied zal ecologisch beter af zijn als je verstedelijkt. We kunnen ook onze handen van het IJmeer aftrekken, maar dan blijft het van slechte

kwaliteit.’ Dat vond ook wethouder Mark van der Horst: ‘We kunnen goed voor het milieu zorgen omdat we zo welvarend zijn.’

Het is wel de vraag of uitbreiding van Almere in overeenstemming is met de Habitatrichtlijnen, die tot doel hebben de biodiversiteit te waarborgen door natuurlijke habitats en wilde dieren en planten te beschermen. Friso de Zeeuw van het Bouwfonds noemde die discussie ‘afdeling corvee’. Maar Roelf de Boer van Arcadis vond dat te gemakkelijk. ‘Ik wil naar een groene structuur toe, die robuust wordt neergezet. Anders zal de natuur altijd corvee blijven. Ik heb het over een samenhangend geheel dat zich uitstrekt van de natuurgebieden Eemland, Waterland, Oostvaardersplassen en IJmeer tot de Randmeren.’ Iemand van Staatsbosbeheer zag ook een metropool met een aangenaam leefmilieu ontstaan, maar wilde ‘de blauwe lijn’ tot de Friese Meren laten doorlopen.

‘Het helpt in discussies altijd als ik het “corvee” noem’, reageerde De Zeeuw. ‘Maar laat ik het woord vervangen door “kansen benutten”. Ik wil best inzoomen op groen gebied. Maar de realiteit is dat het versnipperd en verrommeld is. Ik denk dat we moeten gaan praten over een Groenbank om de groene structuur te behouden.’

‘We kunnen goed voor het milieu zorgen omdat we zo welvarend zijn’

Almere wil normale voorzieningen

Met een fysieke infrastructuur ben je er nog niet. Het voorzieningenniveau in Almere kan best wat omhoog, bleek tijdens de discussie. ‘Als je niet oppast, loopt het met Almere straks net zoals met Lelystad.’

Veel aandacht tijdens de discussie ging naar de fysieke infrastructuur. Maar zeker zo belangrijk is de kennisinfrastructuur, benadrukte collegevoorzitter

Sijbolt Noorda van de Universiteit van Amsterdam. ‘Onderwijs is een levensader voor een stad’, vond hij. Cohen beaamde dat Almere ook in sociaal opzicht een echte stad moet worden. ‘Zodat mensen niet alleen in Almere wonen omdat het zo mooi groen en blauw is.’

Diverse Almerenaren vroegen zich af of Almere geen geld uit de pot voor het grotestedenbe-

leid kon krijgen. Leon van Halder van het ministerie van Binnenlandse Zaken dacht van niet: de stad kampt niet met grote achterstandsproblemen. Raadslid Nico de Haas uit Almere reageerde gepikeerd: ‘Volgens het grotestedenbeleid is het dus: hoe zieliger, hoe meer geld je krijgt.’

Almere is een grote stad, waar bewoners recht hebben op ‘normale’ voorzieningen, vond ook Jorritsma. ‘Als je niet oppast, loopt het met Almere net zoals met Lelystad.’ Ze kreeg bijval van kamerlid Bas Jan van Bochove, ex-wethouder van Lelystad. ‘In Lelystad werd niet op tijd geïnterveneerd. In de jaren tachtig moest men er ongelooflijk veel aanvullende middelen in pompen.’ Volgens wethouder Van der Horst is het Rijk vooral gericht op Vinex-wijken. ‘Bij Almere is iets anders aan de hand: hier wordt een nieuwe stad gebouwd.’

Van Halder liet doorschemeren dat het ministerie overwoog om het grotestedenbeleid niet alleen op achterstanden, maar ook op kansen in te richten. Bovendien zou Almere wellicht, zoals Rotterdam, onder de speciale arrangementen kunnen vallen. Hij gaf aan dat hij de suggestie van de Raad voor de financiële verhoudingen wil opvolgen, dat Almere en het Rijk samen een convenant sluiten om de integrale financiële problematiek op te lossen.

‘Onderwijs is een levensader voor de stad’

Blijf de ontwikkelingen volgen

De discussiebijeenkomst van 7 december was een belangrijke stap in samenwerking tussen Almere en Amsterdam. U kunt de verdere ontwikkelingen volgen op:

www.amsterdam-almere.nl